2019 m. lapkričio 28 d., ketvirtadienis

P9_TA(2019)0077

Padėtis Bolivijoje

2019 m. lapkričio 28 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl padėties Bolivijoje (2019/2896(RSP))

(2021/C 232/05)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai (Komisijos pirmininko pavaduotojas ir Sąjungos vyriausiasis įgaliotinis) 2019 m. spalio 22 d. pareiškimą dėl rinkimų proceso Bolivijoje ir 2019 m. lapkričio 15 d. pareiškimą dėl padėties Bolivijoje,

— atsižvelgdamas į Amerikos valstybių organizacijos (OAS) rinkimų stebėjimo misijos Bolivijoje 2019 m. spalio 21 d. pareiškimą,

— atsižvelgdamas į 2019 m. lapkričio 10 d. auditorių grupės pareiškimą dėl rinkimų proceso Bolivijoje,

— atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų vyriausiosios žmogaus teisių komisarės Michelle Bachelet 2019 m. lapkričio 16 d. pareiškimą,

— atsižvelgdamas į 2016 m. vasario 21 d. Bolivijoje surengtą konstitucinį referendumą,

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl padėties Bolivijoje,

— atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

— atsižvelgdamas į Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,

— atsižvelgdamas į pastaruosius, visų pirma 2019 m. spalio 23, lapkričio 12 ir 19 d., Amerikos šalių žmogaus teisių komisijos pareiškimus spaudai dėl Bolivijos,

— atsižvelgdamas į Bolivijos konstituciją,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 ir 4 dalis,

A. kadangi 2019 m. spalio 20 d. Bolivijos prezidento ir įstatymų leidžiamosios valdžios rinkimai vyko labai poliarizuotoje aplinkoje, nes Prezidentas Evo Morales yra prieštaringa asmenybė ir buvo nesutariama dėl jo kandidatūros pripažinimo;

B. kadangi 2016 m. pralaimėjęs referendumą dėl Bolivijos konstitucijos pakeitimo Evo Morales iškėlė savo kandidatūrą ketvirtajai kadencijai gavęs Konstitucinio Teismo pritarimą – šis sprendimas parodė, kad Bolivijos teisminės institucijos aiškiai stokoja nepriklausomumo;

C. kadangi tuomet, kai buvo suskaičiuota daugiau nei 80 proc. balsų naudojant sparčią ir saugią preliminarių rezultatų perdavimo sistemą (TREP), Aukščiausiasis rinkimų teismas sustabdė preliminarių rezultatų skelbimą; kadangi tuo metu skaičiai aiškiai rodė, kad turėtų vykti antrasis rinkimų turas; kadangi praėjus 24 valandoms Aukščiausiasis rinkimų teismas, kaip nurodė OAS, pateikė duomenis, rodančius nepaaiškinamai pasikeitusią tendenciją, dėl kurios radikaliai pasikeitė rinkimų rezultatai, ir tai lėmė prarastą pasitikėjimą rinkimų procesu; kadangi Konstitucinis Teismas atmetė galimybę surengti antrąjį rinkimų turą, remdamasis tuo, kad tarp dviejų daugiausiai balsų surinkusių kandidatų buvo pasiektas reikiamas 10 proc. skirtumas;

D. kadangi Vyriausiosios rinkimų komisijos veiksmai sukėlė ne tik opozicijos kandidatų rėmėjų, bet ir nacionalinių bei tarptautinių stebėtojų ir didžiosios tarptautinės bendruomenės dalies prieštaravimų ir įtarimų dėl sukčiavimo;

E. kadangi Prezidentas E. Morales dar prieš visų oficialių rezultatų perdavimą ir viešą paskelbimą viešai pareiškė laimėjęs rinkimus;

2019 m. lapkričio 28 d., ketvirtadienis

F. kadangi OAS, ES ir tarptautinė bendruomenė savo pareiškimuose reiškė didelį susirūpinimą dėl nepagrįsto balsų skaičiavimo nutraukimo, kuris parodo galimą rinkimų komisijos stebėtojų šališką požiūrį; kadangi šalies ir tarptautiniai partneriai rekomendavo organizuoti antrąjį rinkimų turą, kaip išeitį iš politinės krizės;

G. kadangi dėl to, kad netikėtai buvo nutrauktas balsų skaičiavimas ir Prezidentas E. Morales paskelbė savo pergalę, kilo masiniai protestai ir mobilizavosi tiek opozicijos, tiek Prezidento E. Moraleso rėmėjai; kadangi šios demonstracijos kelia didelį susirūpinimą visai tarptautinei bendruomenei ir per jas jau žuvo mažiausiai 32 žmonės, šimtai žmonių buvo sužeisti, o daugiau nei 600 – areštuoti; kadangi dėl E. Morales šalininkų blokuojamų gatvių šalyje trūko maisto ir kuro ir tai turi rimtų pasekmių civiliams gyventojams; kadangi nerimaujama dėl smurto, įtarimų dėl saugumo pajėgų nepagrįstai ir neproporcingai naudojamos jėgos ir visuomenės skaldymo;

H. kadangi už rinkimų administravimą atsakingas organas nebuvo patikimas, o vienas iš jo narių atsistatydino skaičiuojant balsus; kadangi opozicija nepripažino tokiomis aplinkybėmis vykusių rinkimų rezultatų ir pasmerkė tariamą rinkimų klastojimą;

I. kadangi ES nepasiuntė visavertės rinkimų stebėjimo misijos ir jai atstovavo tik nedidelė techninė grupė, kurią sudarė trys žemesnės grandies pareigūnai;

J. kadangi, siekdamos atkurti pasitikėjimą, vyriausybė ir rinkimų institucijos sutiko, kad OAS profesionali grupė atliktų techninį privalomą auditą; kadangi šiam auditui pritarė Jungtinių Tautų generalinis sekretorius;

K. kadangi 2019 m. lapkričio 10 d. OAS audito išvadose buvo atskleisti sunkūs pažeidimai ir manipuliavimas balsavimo metu, raginama panaikinti rinkimų rezultatus ir rekomenduojama surengti naujus rinkimus, kurie apimtų naujas rinkimų institucijas, kad būtų užtikrinti patikimi rinkimai;

L. kadangi 2019 m. lapkričio 10 d. paskelbus OAS audito ataskaitą, kurioje raginama pripažinti negaliojančiu ir iš naujo surengti rinkimų procesą, atsistatydino daug aukšto rango valstybės pareigūnų, įskaitant prezidentą, viceprezidentą ir Senato pirmininką, taip pat rinkimų organo narius; kadangi Evo Morales ir kai kurie kiti jo vyriausybės nariai turėjo atsistatydinti, palikti šalį ir nebevykdyti savo funkcijų; kadangi ginkluotųjų pajėgų vyresnieji nariai pasiūlė buvusiam Prezidentui Evo Moralesui atsistatydinti; kadangi ginkluotosios pajėgos ir policija turėtų susilaikyti ir nedaryti įtakos politiniams procesams ir šių pajėgų atžvilgiu turėtų būti vykdoma civilinė kontrolė;

M. kadangi Jeanine Áñez pasirašė kontroversišką dekretą, pagal kurį ginkluotosios pajėgos apsaugomos nuo baudžiamojo persekiojimo už veiksmus, kurių jos ėmėsi siekdamos atkurti viešąją tvarką;

N. kadangi dėl keleto asmenų atsistatydinimų pirmininko antroji pavaduotoja Jeanine Áñez pradėjo eiti laikinosios prezidentės pareigas, siekiant surengti naujus prezidento rinkimus, nes tai vienintelis demokratinis ir konstitucinis būdas įveikti dabartinę krizę;

O. kadangi ir žemieji, ir aukštieji Bolivijos parlamento rūmai 2019 m. lapkričio 23 d. vienbalsiai patvirtino teisės aktą, kuriuo sudaromos sąlygos surengti naujus prezidento rinkimus ir kurį pasirašė laikinoji prezidentė J. Añez; kadangi patvirtintu teisės aktu draudžiama rinkimuose dar kartą dalyvauti tiems kandidatams, kurie prezidento pareigas jau ėjo dvi kadencijas iš eilės, todėl E. Morales negali kelti savo kandidatūros;

1. teigiamai vertina tai, kad abu rūmai pritarė teisės aktui dėl kitų prezidento rinkimų rengimo, tačiau mano, jog norint, kad padėtis Bolivijoje stabilizuotųsi, nauji rinkimai turi būti surengti nedelsiant ir todėl pritaria tikslui paskirti naują nepriklausomą rinkimų teismą, kuris užtikrintų skaidrius rinkimus; ragina laikinąsias valdžios institucijas prisiimti atsakomybę už procedūros patikimumą ir organizuoti tinkamai vykdomus bei įtraukius rinkimus, per kuriuos visi politiniai veikėjai turėtų galimybę konkuruoti laikantis Bolivijos teisės ir konstitucinės tvarkos;

2. smerkia tai, kad Bolivijos valdžios institucijos stokojo skaidrumo ir patikimumo ir kad jos bandė sukčiauti, taip pažeisdamos Bolivijos piliečių teisę laisvai ir demokratiškai išsirinkti savo prezidentą; laikosi nuomonės, kad bandymas klastoti rinkimus yra sunkus nusikaltimas; primena, kad pagal Bolivijos teisės aktus rinkimai turi būti paskelbti negaliojančiais ir asmenys bei organizacijos, dalyvaujantys tokiuose neteisėtuose procesuose, turi būti iš karto šalinami iš rinkimų organų;

3. pareiškia, kad griežtai nepritaria po 2019 m. spalio 20 d. įvykusių rinkimų prasiveržusiam smurtui ir griovimui, reiškia užuojautą visiems nukentėjusiųjų šeimų nariams ir ragina patraukti baudžiamojon atsakomybėn atsakingus asmenis;

4. pareiškia, kad visapusiškai remia ir pripažįsta OAS rinkimų stebėtojų, veikiančių Bolivijoje nepaprastai sudėtingomis sąlygomis, darbą;

5. teigiamai vertina sprendimą išvesti karines pajėgas iš protesto vietų ir panaikinti įstatymą, kuriuo joms suteikiama didelė veiksmų laisvė naudojant jėgą; ragina saugumo pajėgas palaikant saugumą ir viešąją tvarką imtis proporcingų veiksmų ir parodyti susilaikymą; ragina nedelsiant atlikti nešališkus, skaidrius ir išsamius smurto atvejų tyrimus ir patraukti atsakingus asmenis baudžiamojon atsakomybėn;

6. ragina naujas laikinąsias valdžios institucijas imtis reikiamų veiksmų siekiant pakeisti padėtį, atkurti pasitikėjimą ir įgyvendinti savo pagrindinę užduotį – suorganizuoti rinkimų procesą; ragina užmegzti dialogą, siekiant nedelsiant surengti naujus demokratinius, įtraukius, skaidrius ir sąžiningus rinkimus, ir iš naujo sukurti rinkimų organą, nes tai būtų išeitis iš dabartinės krizės, tuo pačiu metu išvengiant politinių atsakomųjų veiksmų; ragina laikinąją vyriausybę nesiimti jokių ardomųjų priemonių, kuriomis būtų pabloginta padėtis;

7. teigiamai vertina ES ir Katalikų bažnyčios atliekamą tarpininkavimo vaidmenį, kuriuo prisidedama prie partijų susitarimo surengti laisvus, įtraukius ir skaidrius rinkimus per nustatytą laikotarpį ir laikantis Bolivijos konstitucijos;

8. pakartoja, kad būtina paisyti teisminių institucijų nepriklausomumo, politinio pliuralizmo ir visų Bolivijos gyventojų, įskaitant čiabuvių valstiečių tautas, susirinkimų ir saviraiškos laisvių, nes jie yra pagrindinės teisės ir esminiai demokratijos bei teisinės valstybės ramsčiai;

9. prašo, kad naujas rinkimų procesas vyktų dalyvaujant patikimiems ir skaidriems tarptautiniams stebėtojams, kurie gali laisvai veikti ir nepriklausomai dalytis savo pastabomis;

10. pareiškia, kad yra pasirengęs padėti vykstant tokiam rinkimų procesui, ir ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją ir Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį nusiųsti visavertę ES rinkimų stebėjimo misiją;

11. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Bolivijos vyriausybei, Andų Parlamentui ir Europos ir Lotynų Amerikos parlamentinei asamblėjai.